

Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

Een postmiddeleeuwse hoeve aan het Rerum-Novarumplein te Gent (Oost-Vlaanderen)

Eindverslag van een toevalsvondst

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

COLOFON

TITEL

Een postmiddeleeuwse hoeve aan het Rerum-Novarumplein te Gent
(Oost-Vlaanderen)
Eindverslag van een toevalsvondst

REEKS

Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed nr. 234

AUTEURS

Robrecht Vanoverbeke & Ben Van Genechten

JAAR VAN UITGAVE

2022

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed Wetenschappelijke
instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Omgeving
Published by the Flanders Heritage Agency Scientific Institution of the
Flemish Government, policy area Environment

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Peter De Wilde

OMSLAGILLUSTRATIE

Oud vloerniveau doorsneden door de funderingspalen.
Copyright Foto BAAC Vlaanderen bvba

agentschap Onroerend Erfgoed
Havenlaan 88 bus 5
1000 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroerenderfgoed.be
www.onroerenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Modellicentie Gratis Hergebruik v1.0.
This work is licensed under the Free Open Data Licence v1.0.

Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal-licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> om een kopie te zien van de licentie.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

<https://doi.org/10.55465/EPBJ6892>
ISSN 1371-4678
D/2022/3241/267

////////////////////////////////////

EEN POSTMIDDELEEUWSE

HOEVE

AAN HET RERUM-

NOVARUMPLEIN TE GENT

(OOST-VLAANDEREN)

Eindverslag van een toevalsvondst

////////////////////////////////////

ROBRECHT VANOVERBEKE & BEN VAN GENECHTEN

INHOUD

1	ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PROJECT	5
2	INLEIDING.....	7
3	BESCHRIJVING VAN HET UITGEVOERDE ONDERZOEK.....	10
3.1	DE ONDERZOEKSOPDRACHT	10
3.1.1	ALGEMENE BEPALINGEN	10
3.1.2	DE VRAAGSTELLING MET BETREKKING TOT HET ONDERZOCHE GEBIED	11
3.1.3	RANDVOORWAARDEN BIJ TOEVALSVONDSTEN.....	11
3.2	WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	11
4	RELEVANTE VOORKENNIS EN RUIMTELIJKE CONTEXT	16
4.1	BESCHRIJVING VAN HET ONDERZOCHE GEBIED	16
4.2	HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	17
4.2.1	ALGEMENE HISTORISCHE CONTEXT	17
4.2.2	CARTOGRAFISCHE BRONNEN	18
4.2.3	ARCHEOLOGISCHE CONTEXT	20
5	BESCHRIJVING VAN DE SITE	21
5.1	STRATIGRAFIE.....	21
5.2	SPOREN EN STRUCTUREN	24
5.3	DE VONDSTEN	28
6	INTERPRETATIE EN SYNTHESE.....	29
7	BEWARING EN DEPONERING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE	34
8	BIJLAGEN	35
8.1	FIGURENLIJST	35
8.2	PLANNENLIJST	35
8.3	SPORENLIJST.....	36
8.4	VONDSTENLIJST.....	37
8.5	FOTOLIJST	37
9	BIBLIOGRAFIE	43

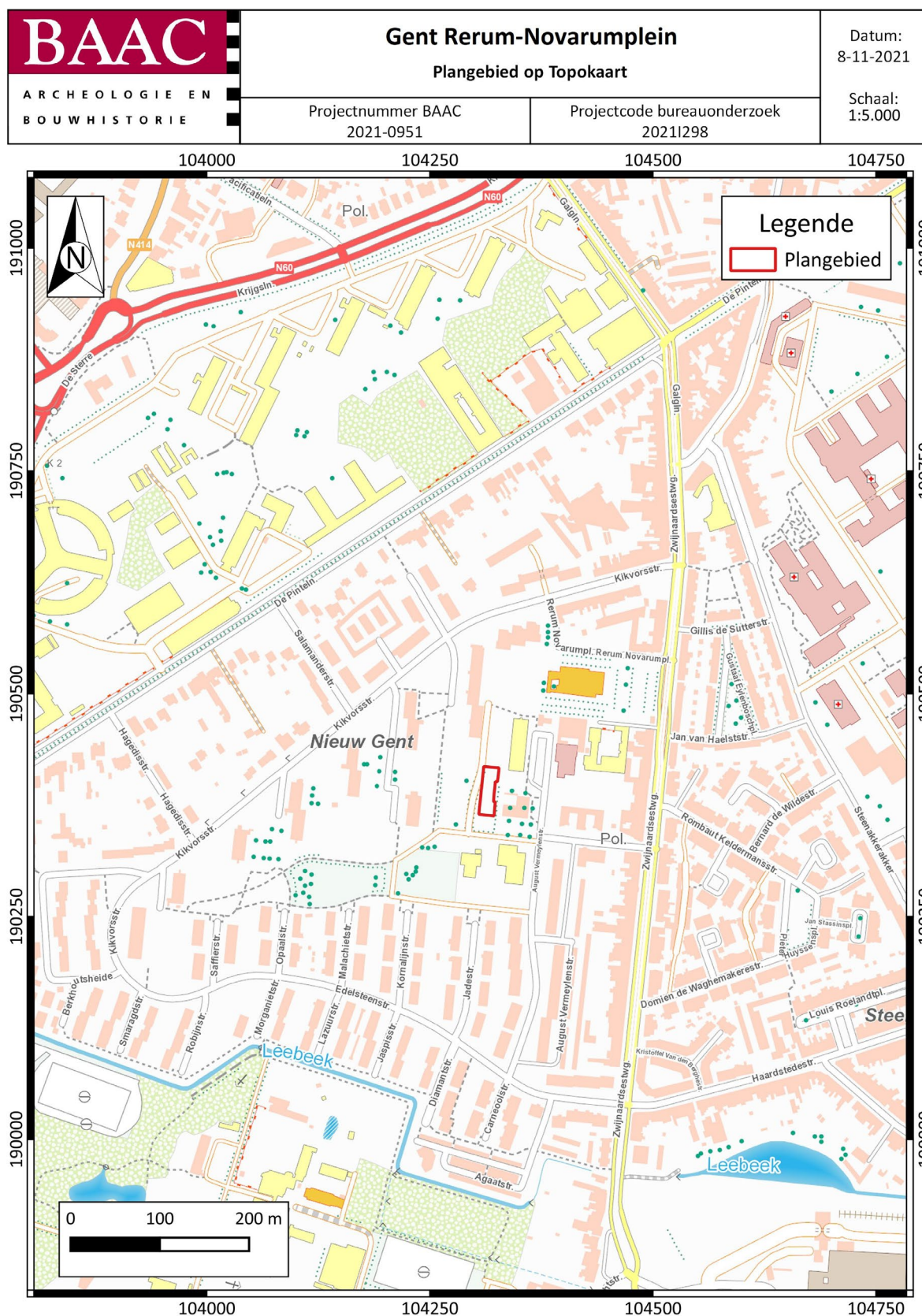
2 INLEIDING

Op vrijdag 24 september 2021 kwam bij het agentschap Onroerend Erfgoed een melding binnen van een toevalsvondst op een bouwwerf aan het Rerum-Novarumplein te Gent). Op het terrein was de aannemer bezig met het optrekken van een gebouw, waarvoor bij de vergunningsprocedure volgens het archeologiedecreet geen archeologienota vereist was. Tijdens deze funderingswerken werden door de aannemer echter oude funderingsresten opgemerkt, waardoor de werken werden gestaakt en het agentschap Onroerend Erfgoed werd ingelicht. Na evaluatie ter plaatse door Jan Moens als verantwoordelijke voor het agentschap werd in samenspraak met de zakelijkrechthouder (WoninGent cvba-so) beslist om deze vrijgekomen resten te registreren. Tevens werd afgesproken om de verdere geplande graafwerken archeologisch te laten begeleiden. Het totale plangebied had een oppervlakte van ca. 930m².

Het terreinwerk en de rapportage van dit archeologisch onderzoek werd uitgevoerd door een team archeologen van BAAC Vlaanderen bvba, dat voor dit project werd aangesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed¹. De registratie van de reeds uitgegraven funderingssleuven vond plaats op 29/09/2021. De verdere archeologische begeleiding van het uitgraven van de nodige funderingssleuven en nutspuiten vond gefaseerd plaats in de daaropvolgende periode van 30/09 tot en met 8/10/2021.

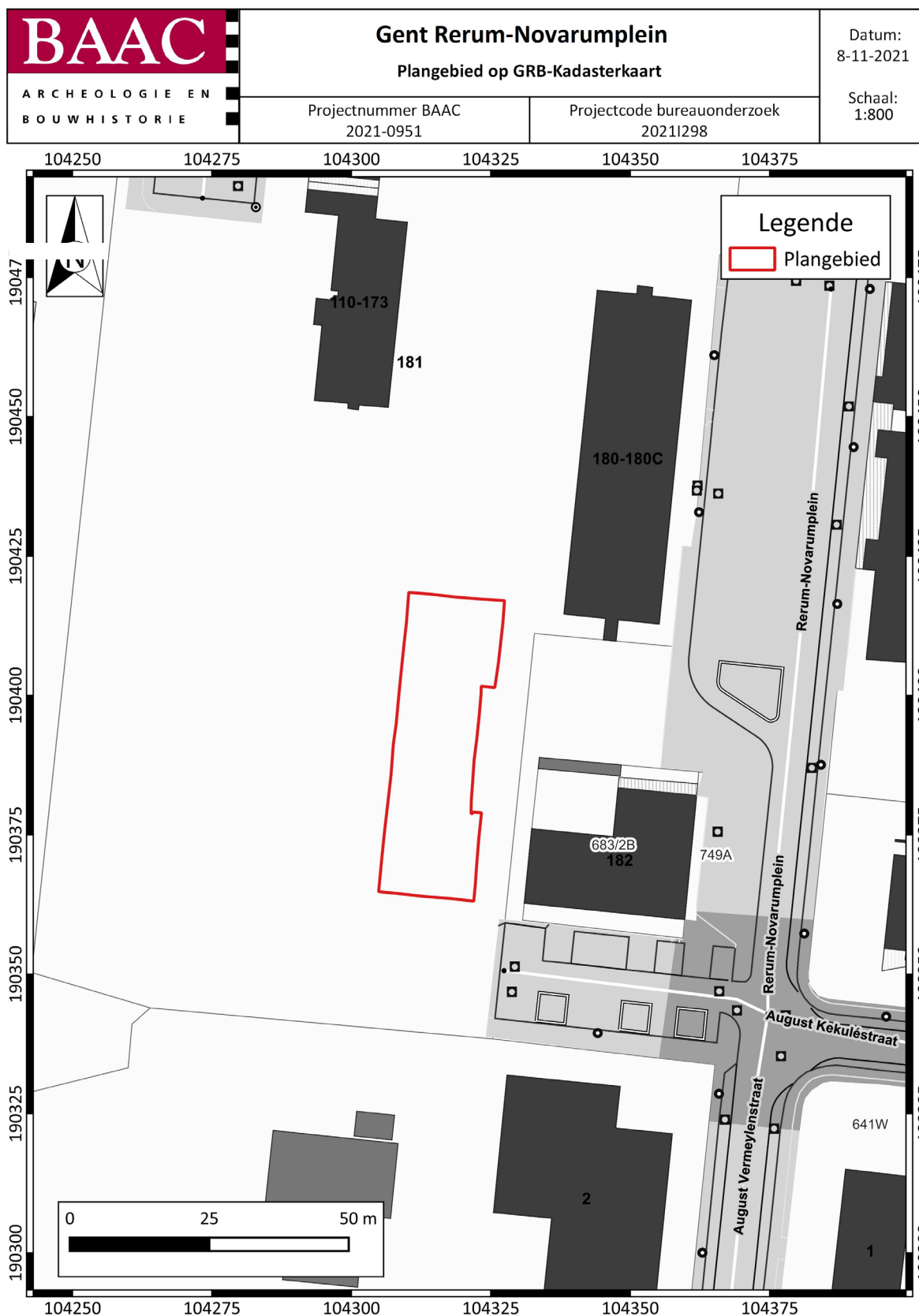
In dit eindverslag zullen de aangesneden sporen en structuren die tevoorschijn kwamen binnen de contouren van de nodige graafwerkzaamheden besproken en toegelicht worden alsook de archeologische en historische voorkennis van dit deel van de gemeente. De resultaten van de studie van de verschillende vondstencategorieën zijn eveneens in dit verslag opgenomen. Deze vondsten worden tot de oplevering van dit verslag bewaard in het depot van BAAC Vlaanderen. Het archeologisch ensemble zal na oplevering van dit eindverslag in beheer gegeven worden aan het erkend depot van de Stad Gent (De Zwarte Doos).

¹ Bestek nr. OE-OVO-2020-01: Raamovereenkomst voor het uitvoeren van het onderzoek van toevalsvondsten en onderzoek vanuit wetenschappelijke vraagstellingen in onderaanneming van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Plan 1: Projectgebied gesitueerd op de topografische kaart². (digitaal; 1:5000; 08.11.2021)

² AGIV 2022c.

Plan 2: Projectgebied op de GRB-basiskaart³. (digitaal; 1:800; 08.11.2021)

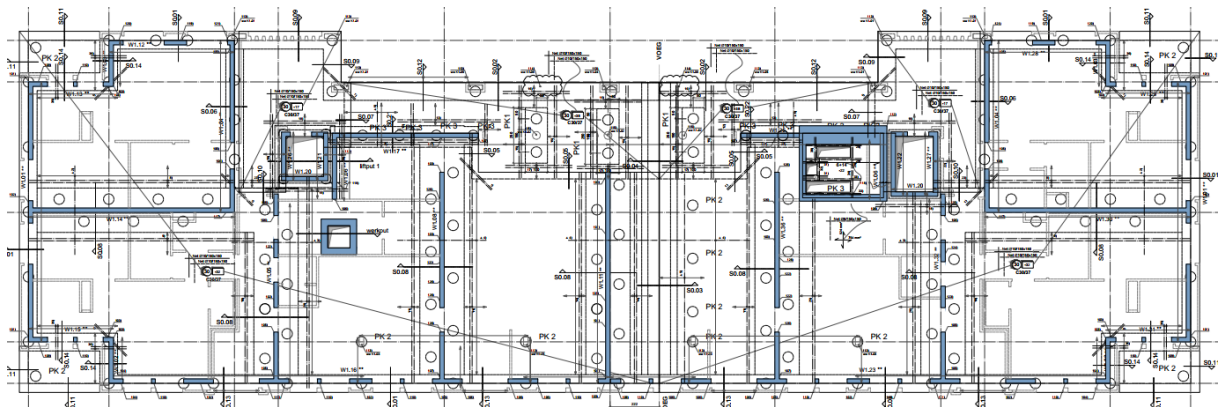
³ AGIV 2022b.

In eerste instantie werden de reeds vrijgekomen sporen en structuren door de archeologen schoongemaakt en geregistreerd. Pas wanneer dit achter de rug was, werd verder gegaan met de nodige uitgravingen. Deze keer vonden de werkzaamheden van de graafmachine plaats onder het toezicht van de veldwerkleider van BAAC. Hierbij werden de contouren van de nodige funderingssleuven aangehouden als grenzen en werd ook niet dieper uitgegraven dan voorzien. De uitgravingsdieptes verschilden per funderingssleuf en varieerden tussen 50cm en 140cm onder het maaiveld. De hoogte van het maaiveld schommelde licht tussen +8,90m TAW in het noorden tot +8,70m TAW in het zuiden. De zones die tot 140cm werden afgegraven, beperkten zich tot twee liftputten van ca. 4m op 4m en 2m op 2m, waardoor deze diepere ontgravingen eerder beperkt in oppervlakte bleven.

Figuur 2: Eén van de reeds uitgegraven funderingssleuven.
Foto richting westen.

Figuur 3: Funderingsplan nieuwbouw⁴.

⁴ Plan aangeleverd door initiatiefnemer.

pagina 14 van 43

4 RELEVANTE VOORKENNIS EN RUIMTELIJKE CONTEXT

4.1 BESCHRIJVING VAN HET ONDERZOCHE GEBIED

Het projectgebied aan het Rerum-Novarumplein situeert zich ten zuiden van het historische centrum van Gent in de woonwijk 'Nieuw Gent'. De wijk in het voorheen landelijke gebied tussen het Sint-Pietersstation en Zwijnaarde werd ontwikkeld na de Eerste Wereldoorlog (oostelijk deel) en na ophoging in de jaren 1970 (westelijk deel). Het Rerum-Novarumplein valt binnen het westelijk deel.

Het plangebied is gelegen aan het Rerum-Novarumplein, ter hoogte van nummer 181 (Gent, Afdeling 8, Sectie H, perceel 646T). Rondom het terrein bevindt zich een zone met appartementsgebouwen en blokken gesloten bebouwing. Circa 300m ten zuiden van het plangebied loopt de Leebeek. Op ca. 800m ten westen en ten zuiden van het plangebied bevindt zich de Ringvaart.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 7,00 en +14,00m TAW (zie Plan 3). Het plangebied bevindt zich tussen de +8,50 en +9,50m TAW.

Plan 3: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁵ (digitaal; 1:1; 30.05.2022).

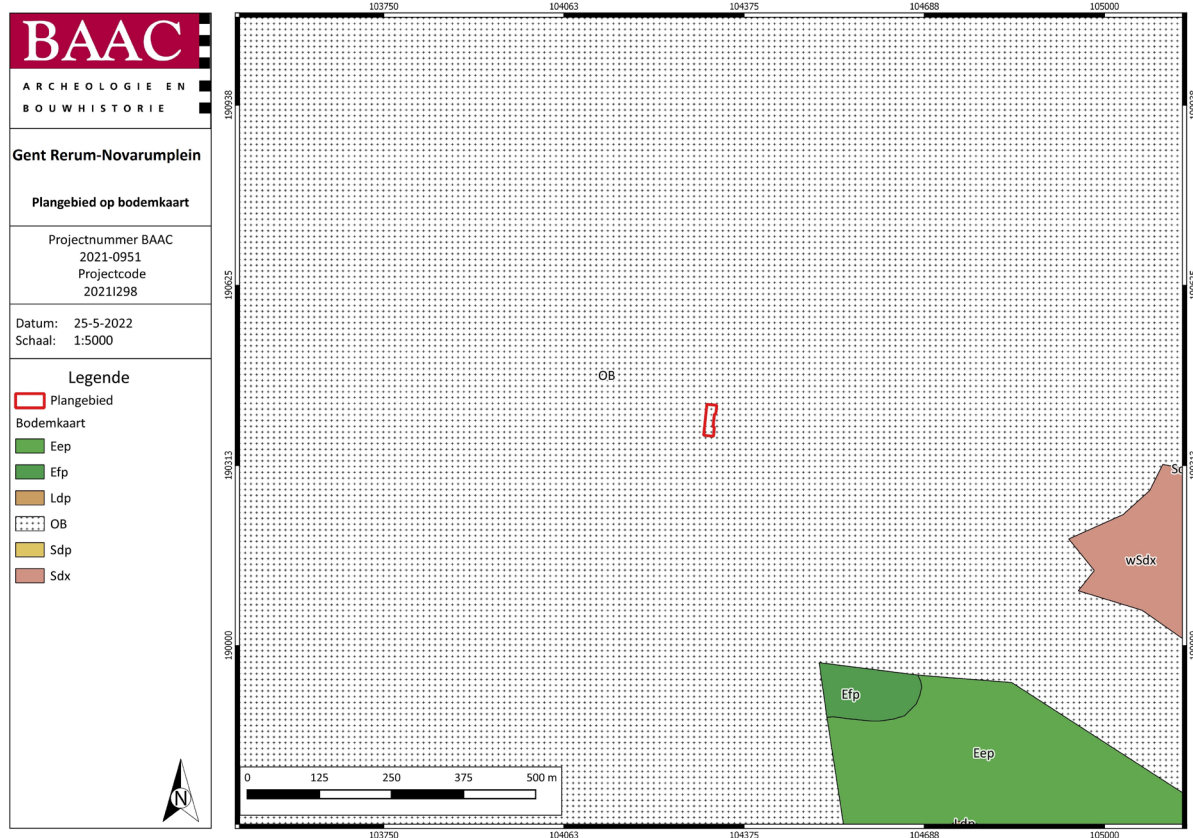
In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de Vlaamse Vallei, een grotendeels opgevuurd rivierdal dat zich ten noorden van Gent uitstrekt en diepe uitlopers kent in de huidige rivierdalen van het Scheldebekken. De Vlaamse Vallei vormt een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging lager dan +10m TAW. Deze vlakte helt licht naar het noorden af⁶. Binnen het

⁵ AGIV 2022a.

⁶ DE MOOR 2000a.

plangebied bevinden zich afzettingen van het lid van Pittem (Formatie van Gentbrugge). Het lid van Pittem wordt gekenmerkt door grijsgroene lichtglaconiethoudende zandige en/of lichte klei met enkele veldstenen.⁷

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB en wordt grotendeels omringd door Efp, Eep en wSdx-bodems (zie Plan 4). De bodemtypes worden hieronder beschreven. De kartering **OB** ter hoogte van het plangebied is te wijten aan het feit dat de gronden bebouwd zijn.

Plan 4: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen⁸. (digitaal; 1:20.000; 30.05.2022)

4.2 HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.2.1 Algemene historische context

Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de historische stad Gent en in het zuiden van de wijk – en thans verdwenen gehucht – Sint-Pieters-Aalst. Sint-Pieters-Aalst was een landelijke nederzetting van Frankische oorsprong, door koning Dagobert in de 7de eeuw geschonken aan de Sint-Pietersabdij. Tot 1795 maakte het dus deel uit van het Sint-Pietersdorp *extra-muros*. In tegenstelling tot het noordelijke deel van het Sint-Pietersdorp, dat in de loop van de late middeleeuwen in de stad werd opgenomen, bleef het zuidelijke deel tot diep in de 19de eeuw een landelijk gebied met verspreide bebouwing. Pas aan het begin van de 20ste eeuw zou ook het vroegere Sint-Pietersdorp *extra muros* verstedelijken⁹.

⁷ JACOBS *et al.* 1996.

⁸ DOV VLAANDEREN 2022a.

⁹ WIKIPEDIA 2022; INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2022a.

Een deel van deze voormalige nederzetting, te situeren op heden tussen de Ottergemse- en Zwijnaardsesteenweg, 'Zwijnaardsedries' genoemd, bleef zeer lang onbebouwd.

4.2.2 Cartografische bronnen

Op de Ferrariskaart¹⁰ (Plan 5) wordt ter hoogte van het plangebied een hoeve weergegeven. Een dreef verbindt deze hoeve met de huidige Zwijnaardsesteenweg. Rondom het plangebied bevindt zich akkerland. Ten zuiden van het terrein stroomt de Leebeek en bevindt zich weiland.

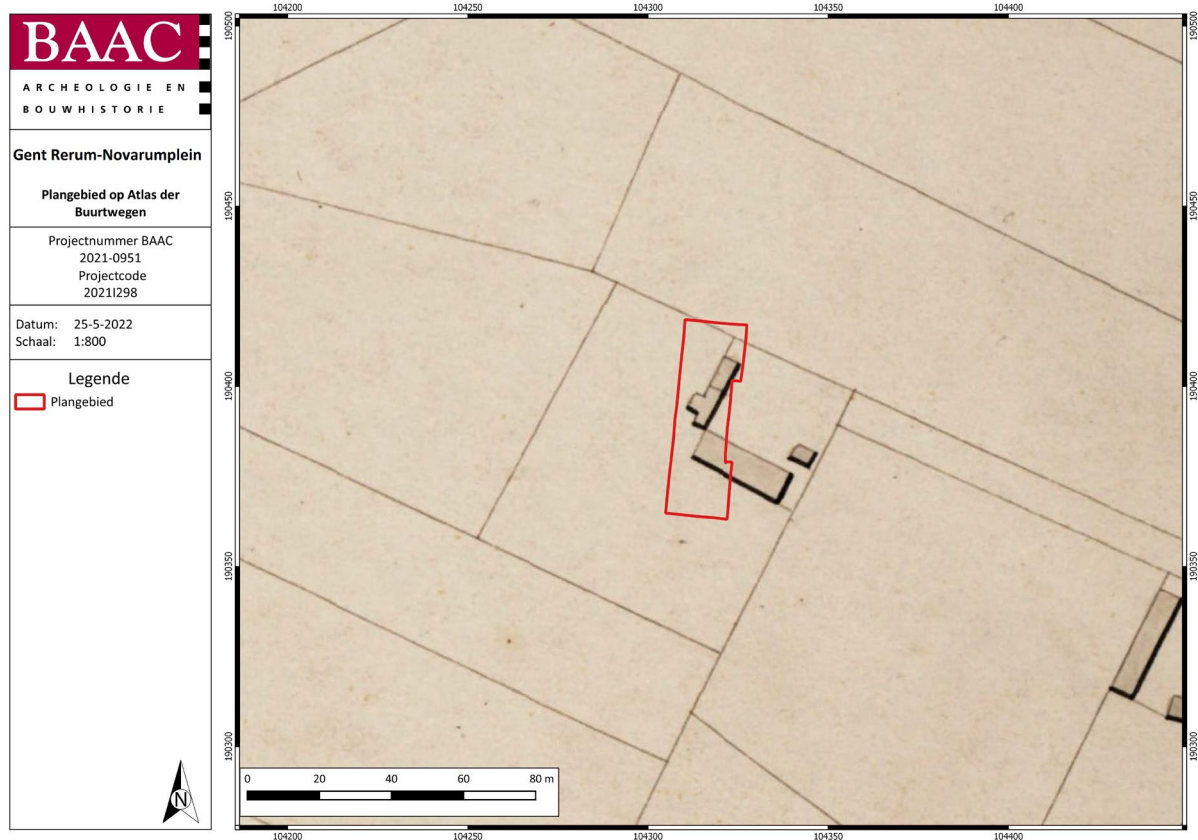
Doorheen de gehele 19de eeuw verandert deze situatie nauwelijks. De reeds op de Ferrariskaart weergegeven hoeve wordt – al dan niet in aangepaste vorm – voor een laatste maal weergegeven op de topografische kaart uit 1939. Op de topografische kaart van 1969 is de bebouwing verdwenen, dit in het kader van de aanleg van de Ringvaart en de ingebruikname van de terreinen voor het uitbouwen van de wijk 'Nieuw Gent' waarbij nieuwe bebouwing in de onmiddellijke omgeving van het plangebied verschijnt.

Plan 5: Plangebied op de Ferrariskaart¹¹. (analoog; 1:25.000; 30.05.2022)

¹⁰ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020.

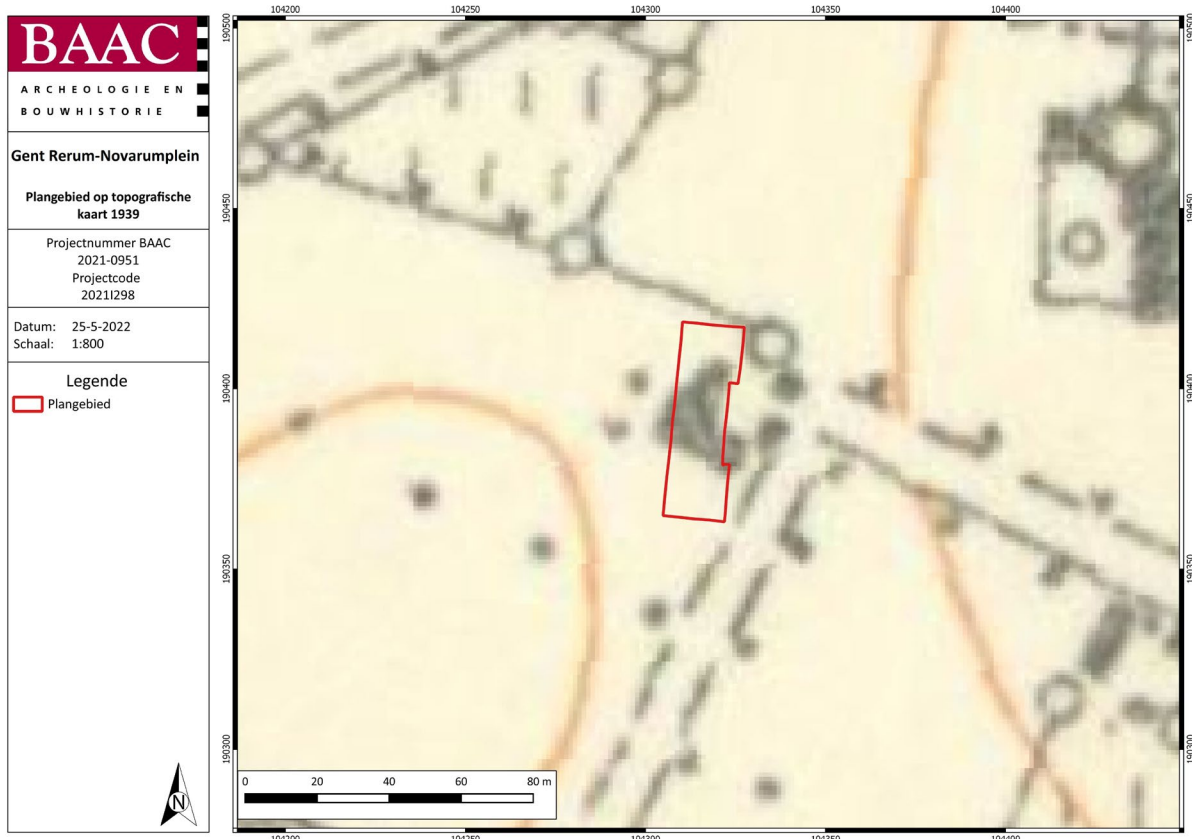
¹¹ GEOPUNT 2022b.

Plan 6: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen¹². (analoog; 1:2500; 25.06.2020)

¹² GEOPUNT 2022a.

Plan 7: Plangebied op de topografische kaart van 1939¹³. (analoog; 1:20.000; 25.05.2022)

4.2.3 Archeologische context

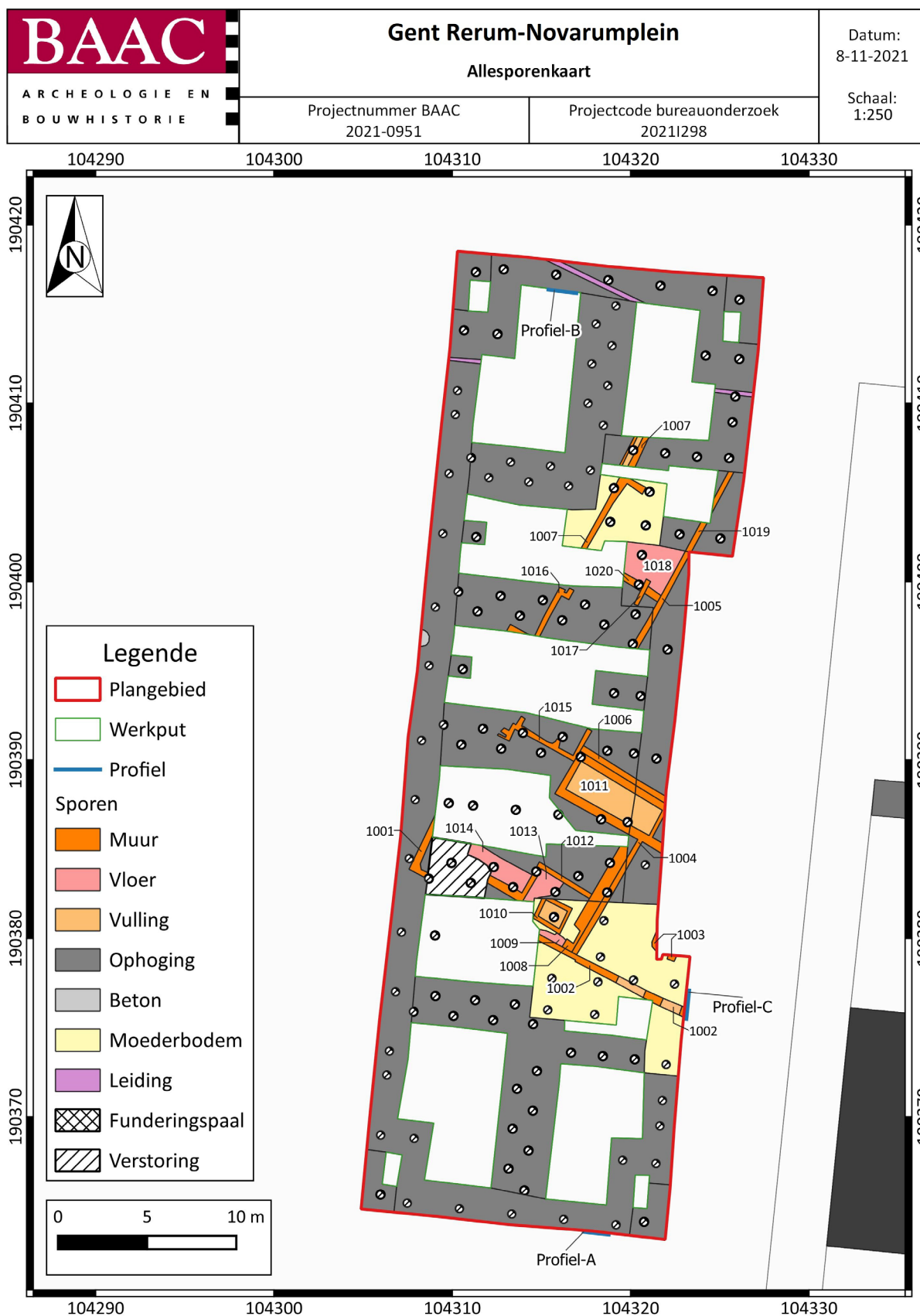
De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf 'Gent, Rerum-Novarumplein' waren geen archeologische waarden gekend).

¹³ CARTESIUS 2022.

Een derde en laatste profielopname (C) gebeurde ter hoogte van één van de weinige zones waar door de antropogene ophogingen heen was gegraven en op die manier een kijk op de natuurlijke bodem lokaal zichtbaar werd. Ook dit profiel toonde tot -0,60m een opgebrachte recente bodem (Ap1), met daaronder een oude bouwvoor (Ap2) tot ca. 0,90m onder maaiveld. Daaronder bevond zich de C-horizont in zandgrond met veel bioturbatie, zoals een duidelijk mollengang. Met tussen de C en Ap2 iets was lijkt op een restant van een B-horizont (donkerbruin net boven de gele zandgrond). Mocht dit een restant zijn van een ooit aanwezige podzol-horizont, dan is deze grotendeels afgeknot tot in de C-horizont (AC-profiel). Het is onmogelijk om te zeggen hoeveel er van die B-horizont verdwenen is. Er zijn namelijk geen restanten van andere podzolhorizonten (bvb. als vlekken) in de bovenliggende bouwvoor (Ap2), dus die was al goed gehomogeniseerd.

Plan 8: Alle sporenkaart geplot op een uittreksel van de GRB.

5.2 SPOREN EN STRUCTUREN

Na de eerste registratie van de bij de werkzaamheden vrijgekomen sporen werd snel duidelijk dat de nieuwbouw zich boven op een historisch hoeveterrein bevond. Van deze voormalige hoeve of van de indeling van het hoeveterrein was aan het huidige maaiveld niets meer op te merken. Het ophogen en bouwrijp maken in de tweede helft van de 20ste eeuw had alle landschappelijke sporen uit het verleden gladgestreken.

Desondanks bleven in de ondergrond nog heel wat archeologische zaken bewaard. Voornamelijk centraal binnen het plangebied werden de meest duidelijke restanten waargenomen. Alles samen werden 20 spoornummers uitgedeeld. Binnen het sporenensemble was enkel sprake van harde bouwstructuren zoals funderingen, opgaand muurwerk, vloeren en beerputten. Er werden geen grondsporen, zoals kuilen, aangetroffen. Het ontbreken van deze grondsporen kan makkelijk worden verklaard door het feit dat de ontgravingsdiepte steeds te gering was. Zo werd het niveau van de moederbodem slechts in een tweetal kleinere zones bereikt. Het overgrote deel van de uitgravingen situeerde zich veel minder diep en bleef dus binnen de postmiddeleeuwse en recentere ophogingen.

Alles samen beschouwd, bleek al snel dat een aanzienlijk deel van een historische hoeve was aangesneden. Het betrof hierbij grote delen van twee langwerpige en haaks op elkaar staande gebouwen. De lengtes van deze bouwvolumes waren niet exact te achterhalen, aangezien de plattegronden niet volledig werden gevat binnen het opgravingsareaal.

Het hoofdgebouw A met een NW-ZO oriëntatie was 8,10m breed (buitenwerks) en minstens 17m lang. De plattegrond werd gevormd door de sporen S1001-1002-1003 als buitenfundering. De diktes van deze funderingen varieerden tussen 32cm en 45cm. Als bouw materiaal werd gebruik gemaakt van oranje-rode bakstenen van 23/24x12x5cm, samengehouden met een harde witte kalkmortel. Ook werden vele halve bakstenen en brokken in de funderingen verwerkt waardoor deze doorgaans wat slordig oogden. De funderingen waren telkens direct op de zandige moederbodem opgetrokken, dit op een niveau dat varieerde tussen + 7,60m en +7,80mTAW.

Figuur 10: De zuidwestelijke hoek van gebouw A, S1001.

Ook werden drie vloeren opgetekend: S1009-1013-1014. Vloer S1009 was slechts heel fragmentair bewaard en werd opgebouwd uit een combinatie van natuurstenen plavuizen, kasseien en bakstenen van verschillende formaten. De top van deze eerder rommelige vloer bevond zich op +8,20m TAW. De beide andere vloeren, S1013 en 1014, bevonden zich iets hoger, op +8,40m en +8,45m TAW. S1013 was opgebouwd uit rode bakstenen van 23x10x5,5cm, samengehouden met een beige zandige mortel. Van strikte verbanden of patronen kon niet echt worden gesproken. De bakstenen waren doorgaans in parallelle rijen neergelegd. De vloeren vertoonden ook vele reparaties.

Figuur 13: Delen van vloeren S1013 en S1014 binnen het gebouw A.

In de hoek tussen beide bouwvolumes bevond zich een beerput, S1011. Deze had een rechthoekig grondplan: 5,2 op 1,7m (binnenwerks gemeten). Er bevond zich geen originele beervulling meer in de put, de put was ooit geruimd en opgevuld met puin Enkel een aanslag aan de binnenmuren verraadde de oorspronkelijke functie van deze bak. Het geheel werd afgesloten met drie parallelle gemetste tongewelfjes. Op basis van de gebruikte bouwmaterialen wordt deze constructie in de 19de eeuw gesitueerd en als een jongere toevoeging gezien.

Binnen gebouw B werden eveneens enkele binnemuren opgetekend, S1015-1020, en één vloerrestant, S1018. Deze keer was de vloer, met de top op +8,30m TAW, opgebouwd uit rode en zwarte plavuizen van 13,5x13,5x2cm in een alternerend patroon. Eén van de vermelde tussenmuren, S1015, vertoonde twee symmetrische uitstulpingen die als fundering van haardwangen werden gedefinieerd. Tegen een van deze haardwangen lagen nog enkele rode bakstenen die ooit de oude hardvloer moeten hebben gevormd. De kern van de hardplaats was niet meer bewaard, dit vloerrestant vertoonde dan ook geen sporen van verbranding.

Figuur 16: Deel van een vrijgelegde vloer, S1018, met rode en zwarte plavuizen.

Zoals hoger reeds meegedeeld werden geen grondsporen aangetroffen tijdens het onderzoek. Omwille van de soms eerder beperkte ontgravingsdiepte konden tevens niet alle sporen en structuren volledig worden vrijgelegd en bleken bepaalde zones archeologisch 'leeg' te zijn. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevinden zich op een grotere diepte (minstens op het niveau van de natuurlijke bodem) nog meer en duidelijkere archeologische sporen. Ook het feit dat grote delen binnen het plangebied niet werden weggegraven, zorgde voor een versnipperd beeld van de structuren. Er was echter geen toelating om deze zones ook mee te nemen of om tot het niveau van de moederbodem op te graven. De sporen en structuren in deze niet onderzochte zones en op grotere diepte blijven desalniettemin *in situ* bewaard.

5.3 DE VONDSTEN

Tijdens de opgraving werd slechts heel weinig vondstmateriaal aangetroffen en er werden vijf vondstnummers uitgeschreven. Het betrof telkens rood- of witbakkend gebruiks aardewerk dat in de postmiddeleeuwse periode gedateerd wordt.

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Context	Categorie	Aanvullende info
1	1	1	1002	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1002
2	1	1	1001	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1001
3	1	1	1007	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1007
4	1	1	1008	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1008
5	1	1	1007	AAVL	AW	ten westen van S1007, bij uitgraven liftput noord

Tabel 1: Vondstenlijst

Er werden geen stalen genomen ikv natuurwetenschappelijk onderzoek of absolute dateringsmethoden.

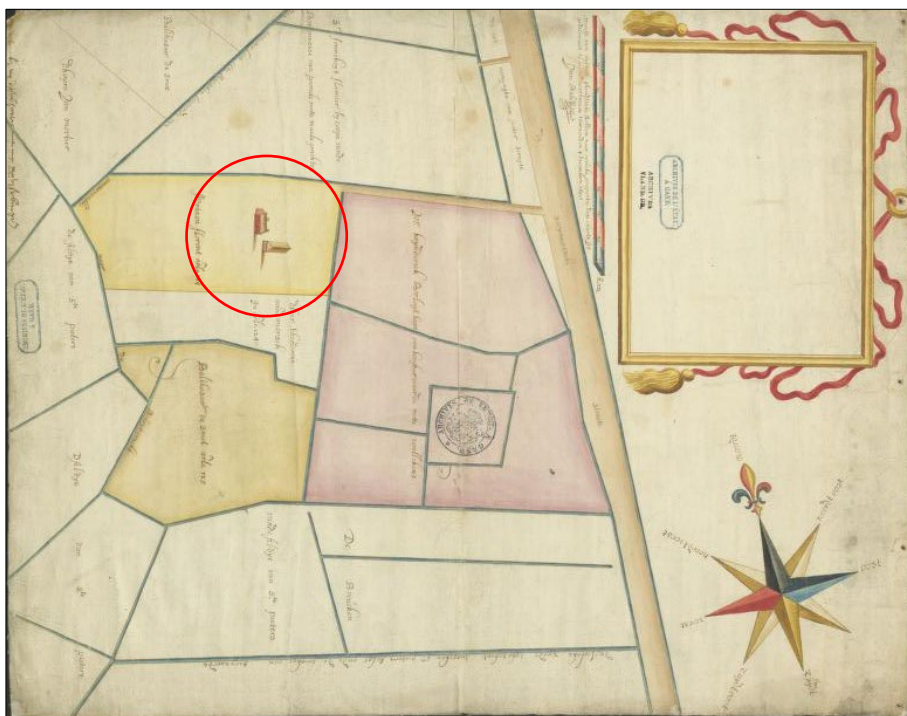
6 INTERPRETATIE EN SYNTHESE

Ondanks het versnipperd opgraven, met hier en daar ‘eilandjes’ die onaangeroerd bleven, was het toch mogelijk een degelijke reconstructie te maken van de opgegraven hoeve. Op basis van de veldwerkgegevens was er sprake van twee gebouwen die haaks op elkaar waren georiënteerd. Het gebouw met een NW-ZO oriëntatie was vermoedelijk het hoofdgebouw en reikte buiten de grenzen van de werkputten en het plangebied. Het NO-ZW georiënteerde gebouw was kleiner en komt vermoedelijk overeen met een bijgebouw of stalgedeelte. Ook bleek dit tweede gebouw lichter te zijn gefundeerd dan het hoofdgebouw. Er bleek zich geen fasering in de bouwgeschiedenis van de hoeve te bevinden, het geheel werd in één keer opgetrokken. Wel werden in latere periodes kleine, niet structurele, aanbouwen of aanpassingen gedaan, zoals de beerput. Daarenboven waren de bouwsporen stevast opgebouwd uit rode bakstenen, waarbij de lengtematen niet al te fel varieerden. Bij de vloeren was er sprake van plavuizen of bakstenen, waarbij gebruik werd gemaakt van verschillende formaten, wat kan wijzen op recuperatie van bouwmaterialen. Los van één vloerniveau opgebouwd uit kasseien, was er geen sprake van andere gebruikte bouwmaterialen.

Aan de hand van de gebruikte bouwmaterialen (baksteenformaten en mortel) wordt van een postmiddeleeuwse datering van de hoeve uitgegaan. Daarnaast kwamen ook geen (aardewerk)vondsten aan het licht die een andere datering zouden suggereren.

Een handig hulpmiddel bij het interpreteren van de aangetroffen bouwresten en de archeologische site, is het historisch kaartmateriaal. Voor een fijnere datering van het optrekken van de hoeve werd daarom na de veldwerkfase een extra cartografische studie gedaan. Hoger werden reeds verschillende bronnen weergegeven waaruit kon worden geconcludeerd dat de hoeve reeds aanwezig was vanaf de tweede helft van de 18de eeuw en minstens tot 1939 bestaan heeft.

Bij de bijkomende studie werd een kaart gevonden waaruit blijkt dat de hoeve reeds in het midden van de 17de eeuw aanwezig moet zijn geweest. Op deze kaart uit het jaar 1658 (Figuur 17, met een detail in Figuur 18) worden twee gebouwen afgebeeld, die haaks op elkaar en los van elkaar gepositioneerd zijn. De grond en de hoeve zouden op dat moment in bezit zijn geweest van ene *Adriaen Florent*. Oudere kaarten, zoals die van Jacques Horenbault uit 1619, tonen een onbebouwd terrein. Op basis van deze kaartenstudie wordt ervan uitgegaan dat de hoeve gebouwd werd rond het midden van de 17de eeuw. Dit is volledig in overeenstemming met de dateringen van het vondsmateriaal en de gebruikte bouwmaterialen.

Figuur 17: Het plangebied aangegeven op de 'Figuratieve kaart van de wijk Sint-Pieters-Aalst in Gent en Zwijnaarde. 4 december 1658' (RAG Kaarten en plannen nr. 314)¹⁴. Noorden is boven.

Figuur 18: Detail van de hoeve op de 'Figuratieve kaart van de wijk Sint-Pieters-Aalst in Gent en Zwijnaarde. 4 december 1658' (RAG Kaarten en plannen nr. 314.)¹⁵. Noorden is links.

¹⁴ www.cartesius.be

¹⁵ www.cartesius.be

Figuur 19: Reconstructie 1 op de Atlas de Buurtwegen.

Figuur 20: Reconstructie 2 op de Atlas de Buurtwegen.

8 BIJLAGEN

8.1 FIGURENLIJST

Figuur 1: Eén van de schroefpalen die dwars door een fundering gaat.	12
Figuur 2: Eén van de reeds uitgegraven funderingssleuven. Foto richting westen.	13
Figuur 3: Funderingsplan nieuwbouw.	13
Figuur 4: Terreinsituatie bij aankomst op 29/09/2021. Foto richting zuiden.	14
Figuur 5: Terreinsituatie bij afronding van het veldwerk op 8/10/2021. Foto richting zuiden.	14
Figuur 6: Eén van de reeds uitgegraven funderingssleuven.	15
Figuur 7: Profiel A in het noorden van het plangebied.	21
Figuur 8: Profiel B in het noorden van het plangebied.	22
Figuur 9: Profiel C, centraal binnen het plangebied.	22
Figuur 10: De zuidwestelijke hoek van gebouw A, S1001.	24
Figuur 11: Verzameling funderingen centraal binnen het plangebied, met ook een deel van de opgevulde beerput S1011. Foto richting zuiden.	25
Figuur 12: Vrijgemaakt deel van één van de buitenmuren van gebouw B, S1005.	25
Figuur 13: Delen van vloeren S1013 en S1014 binnen de gebouw A.	26
Figuur 14: De geruimde beerput, S1011, na het verwijderen van het gewelf. Foto richting noordwesten.	27
Figuur 15: De symmetrisch afgeronde hoeken wijzen op een vermoedelijk fundering van een haard, S1015.	27
Figuur 16: Deel van een vrijgelegde vloer, S1018, met rode en zwarte plavuizen.	28
Figuur 17: Het plangebied aangegeven op de ‘Figuratieve kaart van de wijk Sint-Pieters-Aalst in Gent en Zwijnaarde. 4 december 1658’ (RAG Kaarten en plannen nr. 314). Noorden is boven.	30
Figuur 18: Detail van de hoeve op de ‘Figuratieve kaart van de wijk Sint-Pieters-Aalst in Gent en Zwijnaarde. 4 december 1658’ (RAG Kaarten en plannen nr. 314.). Noorden is links.	30
Figuur 19: Reconstructie 1 op de Atlas de Buurtwegen.	32
Figuur 20: Reconstructie 2 op de Atlas de Buurtwegen.	33

8.2 PLANNENLIJST

Plan 1: Projectgebied gesitueerd op de topografische kaart. (digitaal; 1:5000; 08.11.2021)	8
Plan 2: Projectgebied op de GRB-basiskaart. (digitaal; 1:800; 08.11.2021)	9
Plan 3: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) (digitaal; 1:1; 30.05.2022).	16
Plan 4: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen. (digitaal; 1:20.000; 30.05.2022)	17
Plan 5: Plangebied op de Ferrariskaart. (analoog; 1:25.000; 30.05.2022).....	18
Plan 6: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen. (analoog; 1:2500; 25.06.2020)	19
Plan 7: Plangebied op de topografische kaart van 1939. (analoog; 1:20.000; 25.05.2022)	20
Plan 8: Alle sporenkaart geplot op een uittreksel van de GRB.	23

////////////////////////////////////

[illegible]

spoor	wp	vlak	Interpretatie	breedte-afmetingen	bouw materiaal	maten bouw-materiaal	mortel	stevig-broos	taw bk	taw ok	Spoor-associaties	datum
1001	1	1	fundering	lineair; ca. 40cm breed	oranje baksteen	23x12x5cm	matig harde witte kalkmortel	stevig	8,2	7,6		29/09/2021
1002	1	1	fundering	lineair. tussen 36 en 52cm breed	oranje baksteen	24x11,5/12x5cm	matig harde witte kalkmortel	stevig	8,25	7,8-7,65		29/09/2021
1003	1	1	fundering	lineair, ca 40cm breed	oranje baksteen	23x12x5cm	matig harde witte kalkmortel	stevig	8,3	7,65		29/09/2021
1004	1	1	fundering	lineair, tussen 28 en 42 cm breed	oranje baksteen	23x12x5cm	matig harde witte kalkmortel	stevig	8,4-8,15	7,75		29/09/2021
1005	1	1	fundering	lineair	oranje baksteen	24x11,5/12x5cm	matig harde witte kalkmortel	stevig	8,45			29/09/2021
1006	1	1	fundering	lineair	oranje baksteen	?x10x5cm; brokken	matig harde witte kalkmortel	stevig	8,3			29/09/2021
1007	1	1	fundering	lineair, 32cm breed	oranje en rode bst	22x10x4,5 cm	matig harde zandige kalkmortel, beige	stevig	8,35	7,85		29/09/2021
1008	1	1	fundering	62cm breed	oranje en rode bst	24x11x5 cm	grijze, harde kalkmortel met hk spikkels	stevig	8,3	8,18	tegen 1004	1/10/2021
1009	1	1	vloer		ns en bst	verschillende maten	zand tussen voegen en onder	broos	8,2		ten noorden van 1002	1/10/2021
1010	1	1	beerbak	rechthoekig, 1st muren	oranje bst	24x12x5,5 cm	beige zandige kalkmortel	broos	8,05	7,3		1/10/2021
1011	1	1	beerbak	rechthoekig	oranje bst	24x12x5,5 cm	beige zandige kalkmortel	stevig	8,2	7,2	ten westen van 1004	
1012	1	1	fundering	24cm breed	oranje en rode bst	24x12x5,5 cm	beige zandige kalkmortel	stevig	8,4			4/10/2021
1013	1	1	vloer		rode bst	21x10,5x5 cm	beige zandige kalkmortel	broos	8,4			4/10/2021
1014	1	1	vloer		oranje bst	18,5x8,5x4 cm	cementmortel	stevig	8,45			6/10/2021
1015	1	1	muur en vloer	1steens breed; 23cm	rode bst	23x11x5cm	beige zandige kalkmortel	stevig			tegen beerkelder	6/10/2021
1016	1	1	muur	1steens breed; 25cm	or-ro en ge bst	24x11x5 en halfjes; recup	grijze, harde kalkmortel met hk spikkels	stevig				6/10/2021
1017	1	1	muur en vloer	1steens breed; 26cm	rode bst	23x11x5cm	beige zandige kalkmortel	stevig				6/10/2021
1018	1	1	vloer		rode en zwarte tegels	13,5x13,5x2 cm	zandmortel	broos	8,29		1019	8/10/2021
1019	1	1	muur	lineair, 25cm breed	rode bst	24x11x5,5 cm	beige zandige kalkmortel	stevig	8,33		1018 en 1020	8/10/2021
1020	1	1	muur	lineair, 34 cm breed	rode bst	24x11x5,5 cm	beige zandige kalkmortel	stevig	8,45	7,9		8/10/2021

8.4 VONDSTENLIJST

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Context	Categorie	Aanvullende info
1	1	1	1002	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1002
2	1	1	1001	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1001
3	1	1	1007	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1007
4	1	1	1008	AAVL	AW	bij schoonmaken rond S1008
5	1	1	1007	AAVL	AW	ten westen van S1007, bij uitgraven liftput noord

8.5 FOTOLIJST

Foto	Nummer	Overheids-code	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Opmerking	datum
opgraving/2021-0951_00001.jpg	00001	2021I298	Terrein					Situatie bij de start	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00002.jpg	00002	2021I298	Terrein					Situatie bij de start	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00003.jpg	00003	2021I298	Vlak	1	1			Lege vlakken	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00004.jpg	00004	2021I298	Vlak	1	1			Lege vlakken	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00005.jpg	00005	2021I298	Vlak	1	1			Lege vlakken	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00006.jpg	00006	2021I298	Vlak	1	1			Lege vlakken	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00007.jpg	00007	2021I298	Vlak	1	1			Lege vlakken	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00008.jpg	00008	2021I298	Profiel	1	1		A	Referentieprofiel A	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00009.jpg	00009	2021I298	Profiel	1	1		A	Referentieprofiel A	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00010.jpg	00010	2021I298	Profiel	1	1		B	Referentieprofiel B	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00011.jpg	00011	2021I298	Profiel	1	1		B	Referentieprofiel B	2021-09-29
opgraving/2021-0951_00012.jpg	00012	2021I298	Spoor	1	1	1001			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00013.jpg	00013	2021I298	Spoor	1	1	1001			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00014.jpg	00014	2021I298	Spoor	1	1	1001			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00015.jpg	00015	2021I298	Spoor	1	1	1002			2021-09-29

Foto	Nummer	Overheids-code	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Opmerking	datum
opgraving/2021-0951_00042.jpg	00042	2021I298	Detail	1	1	1001			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00043.jpg	00043	2021I298	Spoor	1	1	1004			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00044.jpg	00044	2021I298	Spoor	1	1	1004			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00045.jpg	00045	2021I298	Spoor	1	1	1004			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00046.jpg	00046	2021I298	Spoor	1	1	1004			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00047.jpg	00047	2021I298	Spoor	1	1	1004			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00048.jpg	00048	2021I298	Spoor	1	1	1006			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00049.jpg	00049	2021I298	Spoor	1	1	1006			2021-09-29
opgraving/2021-0951_00050.jpg	00050	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00051.jpg	00051	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00052.jpg	00052	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00053.jpg	00053	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00054.jpg	00054	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00055.jpg	00055	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00056.jpg	00056	2021I298	Spoor	1	1	1007			2021-09-30
opgraving/2021-0951_00057.jpg	00057	2021I298	Profiel	1	1		C	Naast s1002	2021-09-30
opgraving/2021-0951_00058.jpg	00058	2021I298	Profiel	1	1		C	Naast s1002	2021-09-30
opgraving/2021-0951_00059.jpg	00059	2021I298	Profiel	1	1		C	Naast s1002	2021-09-30
opgraving/2021-0951_00060.jpg	00060	2021I298	Sfeer						2021-09-30
opgraving/2021-0951_00061.jpg	00061	2021I298	Sfeer						2021-09-30
opgraving/2021-0951_00062.jpg	00062	2021I298	Sfeer						2021-10-01
opgraving/2021-0951_00063.jpg	00063	2021I298	Sfeer						2021-10-01
opgraving/2021-0951_00064.jpg	00064	2021I298	Sfeer						2021-10-01
opgraving/2021-0951_00065.jpg	00065	2021I298	Sfeer						2021-10-01
opgraving/2021-0951_00066.jpg	00066	2021I298	Sfeer						2021-10-01
opgraving/2021-0951_00067.jpg	00067	2021I298	Sfeer						2021-10-01

Foto	Nummer	Overheids-code	Type	Put	Vlak	Spoor	Profiel	Opmerking	datum
opgraving/2021-0951_00120.jpg	00120	2021I298	Vlak	1	1				2021-10-08
opgraving/2021-0951_00121.jpg	00121	2021I298	Spoor	1, 1	1, 1	1018, 1019			2021-10-08
opgraving/2021-0951_00122.jpg	00122	2021I298	Spoor	1, 1	1, 1	1018, 1019			2021-10-08
opgraving/2021-0951_00123.jpg	00123	2021I298	Spoor	1, 1	1, 1	1018, 1019			2021-10-08
opgraving/2021-0951_00124.jpg	00124	2021I298	Spoor	1	1	1020			2021-10-08
opgraving/2021-0951_00125.jpg	00125	2021I298	Spoor	1	1	1020			2021-10-08
opgraving/2021-0951_00126.jpg	00126	2021I298	Spoor	1	1	1019			2021-10-08
opgraving/2021-0951_00127.jpg	00127	2021I298	Overzicht	1	1				2021-10-08
opgraving/2021-0951_00128.jpg	00128	2021I298	Overzicht	1	1				2021-10-08

9 BIBLIOGRAFIE

- AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2022a: Digitaal Hoogte Model, [online] <https://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 30/05/2022).
- AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2022b: Grootchalig Referentiebestand (GRB), [online] <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8/11/2021).
- AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2022c: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks, [online] <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 8/11/2021).
- BRU M.-A. 2020: Archeologienota met beperkte samenstelling, Gent, August Vermeylenstraat, De Panda, Gent, [online] <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/13977> (geraadpleegd op 25/05/2022).
- CENTRAAL ARCHEOLOGISCH INVENTARIS (CAI) 2022 [online] <http://cai.onroerenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 25/05/2022)
- CARTESIUS 2022. [online] www.cartesius.be (geraadpleegd op 25/05/2022).
- CHARLES L., LALEMAN M.C., LIEVOIS D. & STEURBAUT P. 2008: Van walsites en speelhoven. Het vrije van Gent bij Jaques Horenbault (1619), Gent, 239.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN (DOV) 2022a: Bodemkaart, [online] <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 30/05/2022).
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN (DOV) 2022b: neogeen/paleogeen (tertiair), [online] <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 30/05/2022).
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN (DOV) 2022c: Quartair, [online] <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage> (geraadpleegd op 30/05/2022).
- GEOPUNT 2022a: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840), [online] <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25/05/2022).
- GEOPUNT 2022b: Ferrariskaart (1777), <http://www.geopunt.be> [online] (geraadpleegd op 30/05/2022).
- GEOPUNT 2022c: Kaart Vandermaelen (1846-1854), [online] <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 25/05/2022).
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2022a: Gent - 19de- en 20ste-eeuwse stadsuitbreiding, [online] <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14752> (geraadpleegd op 25/05/2022).
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2022b: Inventaris Onroerend Erfgoed, [online] <https://inventaris.onroerenderfgoed.be> (geraadpleegd op 25/05/2022).
- JACOBS P. *ET AL.* 1996. Toelichting bij de geologische kaart van België, Vlaams gewest, kaartblad 22, schaal 1:50000, Gent.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020: Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden), [online] http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html (geraadpleegd op 30/05/2022).
- DE MOOR G. 2000a: Toelichting bij de Quartair geologische kaart. Kaartblad (22) Gent.
- DE MOOR G. 2000b: Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent.
- WIKIPEDIA 2022: Sint-Pieters-Aalst, [online] <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Pieters-Aalst> (geraadpleegd op 25/05/2022).